

„Тіні забутих предків” у прашівському Театрі ім. О. Духновича

Júlia Movčanová, Filozofická fakulta PU, Inštitút rusistiky, ukrajistiky a slavistiky,
julia.movcanova@unipo.sk

Miriama Jakubiková, Filozofická fakulta PU, Inštitút rusistiky, ukrajistiky a slavistiky,
miriama.jakubikova@unipo.sk

Друга прем'єра вистави режисера Яни Трущинської-Сивої, під назвою „Тіні забутих предків”, відбулася 21.11.2012 на великій сцені театру ім. Олександра Духновича у Пряшеві. Основним завданням театру є створення умов для постановки театральних вистав і їх популяризації, з особливим акцентом на розвиток культурного життя русинів-українців, що живуть у Словацькій Республіці. Виставу „Тіні забутих предків”, драматизовану Валерієм Купком, актори відіграли по-українськи.

Йдеться про драматизацію прози відомого українського письменника Михайла Коцюбинського (1864 – 1913), великого майстра художнього слова, виразника народних дум і прагнень. Він посідає одне з чільних місць в історії української літератури. Письменник є автором багатьох оповідань, новел і повістей. Творчість Коцюбинського служить художнім прикладом уже не одному поколінню українських письменників.

Один з найвідоміших його творів - „Тіні забутих предків”, настільки зацікавив митців, що вистави за мотивами цієї повісті були поставлені в театрах різних країн. Завдяки режисеру Сергію Параджанову був знятий і однойменний фільм, який став шедевром українського кіно.

Твір про карпатських горян, Коцюбинський задумав написати після перебування у Карпатах. Гірський край йому здавався казковим куточком, де все захоплювало у чарівний полон. Він вивчав побут, звичаї, мову і фольклор гуцулів. Саме ці спостереження і враження були покладені в основу твору „Тіні забутих предків”.

В двох ворожих сім'ях Палійчуків і Гутенюків, як і в трагедії В. Шейкспіра „Ромео і Джульєтта”, є діти, які уже змалку люблять одне одного – Іван та Марічка. Між закоханими панує гармонія та взаєморозуміння. Дві споріднені душі знайшли одна одну, щоб більше ніколи не розлучатися. Але доля склалася по-іншому. Іван був змушений піти на заробітки, і саме в цей час трагічно гине Марічка. Після її смерті Іван робив спроби жити новим життям, забути кохану. Він одружився з Палагною, прагнув стати господарем, але усі ці спроби були марними. Життя без Марічки не приносило йому радості.

Мотивом смерті Шейкспірових героїв є кохання. В „Тінях забутих предків” лише Іван помирає через незмогу перенести смерть коханої – збожеволівши він падає у прірву, Марічка же іде з життя випадково, утопившись при повені у Черемоші.

Театр ім. О. Духновича також торкнувся цієї відомої теми, поставивши п'єсу за мотивами повісті „Тіні забутих предків”, яка є об'єктом нашої рецензії.

Артистам вдалося на високому рівні зіграти свої ролі. Більш за все нас зацікавило акторське виконання головних героїв – Л. Ладомир'яка і В. Брегової, які майстерно змогли відобразити справжні почуття і переживання Марічки та Івана. Зіграти розпач, аж до божевілля, без життя з коханою, так як зіграв Ладомир'як, зможе тільки дійсно талановитий актор.

Роль Палагни – жінки Івана, зіграла Л. Лукачик, її любасника Юрія – Є. Либезнюк. Актори зуміли переконливо передати побут, життя і культуру гуцулів.

Чудово показаний багатий фольклор Гуцульщини – звичаї, обряди і традиції. Зацікавив нас обряд виконаний у святий вечір. Перед початком вечері господарі накормили худобу, Іван, обкурив ладаном хату, щоб відігнати відьом, помолилися, і лише потім сіли вечеряти. Цікавим був звичай змітання з лавки душ померлих, для того щоб їх не присісти.

Враження від побаченого ще довго не минали. Актори були вдягнені у вдало стилізованих гуцульських костюмах. Прості реkvізити (стіл, лавки, стільці і ін.), освітлення, постановка танцювальних сцен – все це створювало відчуття того, що на сцені справжні гуцули.

Вдалим було також музичне оформлення вистави. Використання традиційних музичних інструментів – дрімби, сопілки і трембіти, за музичної співпраці з Віктором Гащакком, дотворило атмосферу Гуцульщини.

Завдяки творчій співпраці, драматург і режисер зуміли передати авторський задум. Актори створили колоритні образи героїв п'єси — і глядач отримав насолоду. Дивлячись виставу людина переживає, хвилюється і глибоко співчуває закоханим. Кожного разу щеміло серце від щиро і зворушливо заспіваної коломийки Марічки:

*„Ізгадай мні, мій миленький, два рази на днину,
а я тебе ізгадаю сім раз на годину.”*

Побачивши п'єсу „Тіні забутих предків”, починаєш вірити у незнищенність кохання. Наявність такої вистави у репертуарі театру ім. О. Духновича збагачує культурне життя русинів-українців Словаччини. З нетерпінням, чекаємо нових вистав!